

Чесць радянського студента!

Екзаменаційна сесія, до якої так настирливо готувався весь колектив студентів, професорів, викладачів, працівників допоміжного складу, в розпалі. Студенти дев'яти факультетів щодня складають екзамени, звітують за свою роботу на протязі першого семестру. Вже перші результати заліків та екзаменів яскраво свідчать, що переважна більшість наших студентів серйозно підготувалася до них. Студенти радують своїх екзаменаторів хорошим знанням матеріалу, вмінням узагальнити факти і зробити правильні теоретичні висновки, намаганням побудувати свої відповіді у всякій галузі знань на базі діалектичного матеріалізму.

Приклад кращих груп і курсів показує, чого можна домогтися при чітко продуманій організації учбового процесу, при створенні в колективах атмосфери товариської вимогливості, непримиренності до ледарів, дружної підтримки. Як правило, в міцних, згуртованих, дружних групах екзамени проходять успішно. Студенти нахнені бажанням вивести свій колектив до числа передових. Успіхи кожного є спільними успіхами, невдачі є невдачами всього колективу.

На багатьох курсах і факультетах уже можна назвати групи, які спокійно, впевнено й успішно складають екзамени. 46 з 55 студентів п'ятого курсу російського відділу філологічного факультету показали відмінні знання з історії філософії, 9 чоловік одержали «добре». На екзамені з анатомії рослин лише четверо з 12 студентів 2-ї групи I курсу біологічного факультету одержали «добре», решта склали екзамен на «відмінно».

Підсумки перших днів екзаменів дозволяють зробити висновки про роботу кожного факультету. Матеріали, що друкуються сьогодні, говорять про те, що на ряді факультетів є ще окремі студенти, які погано підготувалися до екзаменів. 22 незадовільні відповіді за перші 5 днів сесії—тривожний сигнал! Три незадовільні оцінки з політекономії на географічному факультеті, 18 «погано» — у студентів фізико-математичного фа-

культету!.. Кожна з таких відповідей — свідомство слабкої роботи всього колективу — деканату, партійної та комсомольської організації, поганої підготовки до іспитів.

Кожний «провал», слаба відповідь на екзамені—надзвичайна подія! Необхідно розібратися в причинах слабких відповідей, якщо треба — допомогти товаришу. Ледарів і нероб слід закликати до суворої відповіді. Нехай звітують перед товаришами. Як змогли вони підвести весь колектив? Жоден такий випадок не повинен бути залишений без перевірки, з нього повинні бути зроблені необхідні висновки.

Комуністи і комсомольці повинні, не гаячись, розібратися у причинах провалів студентів на екзаменах і слабкій дисципліні ряду академічних груп, вжити заходів до негайного виправлення становища на факультетах. Хімічний факультет досі не дав відомостей про результати заліків на старших курсах, хоч всі вони закінчилися ще до 1 січня.

Не можна вважати нормальним, що ряд деканатів затримують подання екзаменаційних відомостей до учбової частини. По 8 січня відбулося 137 екзаменів у групах, але на сьогодні представлено відомості лише по 80 групах. З 9 екзаменів, які на філологічному факультеті відбулися ще 6 січня, відомості подані лише за 4 екзамени.

Стінна преса на факультетах ще погано справляється з своїми завданнями. Так, на фізико-математичному факультеті вийшла змістовна «Блискавка». Але сила її знижується через неоперативність: випуск розповідає про події чотирьох днів. Парторганізація хімічного факультету також не забезпечила оперативної роботи стінної преси: в семестрі «Блискавка» виходила тут частіше й була гострішою ніж у дні сесії.

Попереду—два тижні напруженої праці. Студенти Харківського університету докладають всіх сил для успішного закінчення екзаменів. Цього вимагає завдання підготовки відданих партії Леніна — Сталіна молодих радянських спеціалістів.

◆◆◆

Обговорення проекту Харківського університету

Прийняте влітку минулого року рішення Ради Міністрів Союзу РСР про передачу колишнього Будинку проектів на площі Дзержинського Харківському державному університетові ім. Горького з'явилося новим яскравим виявом того батьківського піклування про науку, про молодь у нашій країні, яке повсякденно проявляють більшовицька партія і особисто товариш Сталін. За встановленими строками, 150-річний ювілей університету, який відбудеться в

1955 році, колектив ХДУ святкуватиме вже у новому приміщенні.

Днями в Будинку архітектора автори проекту ознайомили керівництво університету та представників громадськості з своєю роботою. В обговоренні взяли участь ректор університету професор І. М. Буланкін, проректори, декани факультетів, завідувачі кафедрами та інші.

Звіт буде надрукований в наступному номері газети.

СТАЛІНСЬКІ КАДРИ

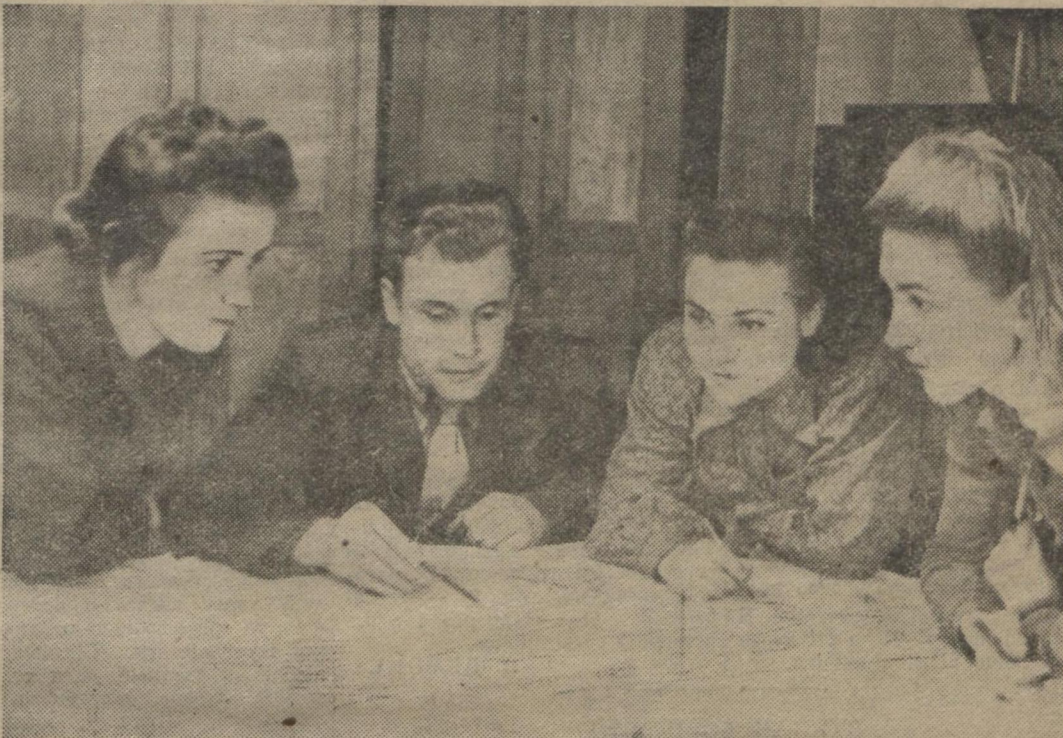
ОРГАН ПАРТБЮРО, РЕКТОРАТУ, КОМІТЕТУ ЛКСМУ,
ПРОФКОМУ І МІСЦЕВКОМУ ХАРКІВСЬКОГО
ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ О. М. ГОРЬКОГО.

СЕРЕДА
10
СІЧНЯ
1951 року
№ 1 (650)

Ціна 20 коп.

БІБЛІОТЕКА при ХДУ
ІНВ. № 5803

ПЕРЕД ЕКЗАМЕНОМ

Напруженим життям живуть зараз факультети: студенти тримають іспит перед рідною Батьківщиною, яка так широко розкрила їм двері в науку, звітують за свою роботу протягом половини навчального року. Студенти IV курсу географічного факультету Наташа Усенко, Ганна Альнікова та Ніна Гнатенко наполегливо працювали над курсом економкартування в семестрі, вони активісти громадського життя. Готуючись до екзамену, дівчата прийшли на консультацію, щоб краще з'ясувати окремі питання курсу.

На фото (зліва направо): Н. Усенко, Г. Альнікова та Н. Гнатенко. Консультацію проводить викладач Ю. М. Мандрикін.

Фото В. ВАСИЛЕНКА.

ІНФОРМАЦІЙНЕ ПОВІДОМЛЕННЯ

Про V пленум ЦК ВЛКСМ

Відбувся черговий V пленум Центрального Комітету ВЛКСМ. Пленум обговорив питання про завдання комсомольських організацій у зв'язку з виборами до Верховних Рад союзних і автономних республік.

З доповіддю на пленумі виступив секретар ЦК ВЛКСМ тов. М. О. Михайлов. В обговорюваному питанні пленум прийняв розгорнуту постанову.

З величезним піднесенням учасники пленуму прийняли вітального листа товаришеві Й. В. Сталіну.

У ВЦРПС

Про участь профспілок у підготовці до виборів у Верховні Ради союзних і автономних республік

Секретаріат ВЦРПС прийняв постанову про розгортання політико-масової роботи профспілок у зв'язку з виборами до Верховних Рад союзних і автономних республік.

Комітетам і радам професійних спілок запропоновано взяти активну участь у підготовці і проведенні виборів. Під керівництвом партійних організацій профспілкові організації повинні забезпечити даліше піднесення політичної і трудової активності робітників, інженерно-технічних працівників і

службовців, спрямувавши цю активність на виконання народногосподарського плану 1951 року, виконання і перевиконання виробничих планів кожним підприємством, підвищення продуктивності праці, боротьбу за поліпшення якості продукції і зниження її собівартості, на перетворення в життя великих завдань, поставлених товаришем Й. В. Сталіним в його історичній промові 9 лютого 1946 року.

Профспілкові організації повинні широко розгорнути політико-масову роботу се-

ред робітників і службовців; виділити для проведення агітаційної роботи серед виборців агітаторів і доповідачів з числа профспілкового активу; організувати для робітників, службовців та інтелігенції лекції, доповіді й бесіди на теми виборчої кампанії.

Секретаріат ВЦРПС зобов'язав профспілкові організації уважно прислухатись до голосу виборців і своєчасно реагувати на всі їх пропозиції.

(ТАРС).

ЛИСТ
ДО РЕДАКЦІЇ

Чому до нас не приходять агітатори?

В період підготовки до виборів у місцеві Ради депутатів трудящих до наших квартир часто приходили агітатори — студенти університету ім. Горького, проводили цікаві бесіди на різноманітні теми.

Але після 17 грудня агітатори зовсім припинили свою роботу. А

тим часом виборці цікавляться рядом питань внутрішнього життя нашої країни, питаннями міжнародної політики. Не провадиться зараз і політико-масова робота на агітпункті.

Просимо партійну організацію ХДУ вжити заходів до налагод-

ження роботи серед виборців у дні підготовки до виборів у Верховну Раду УРСР.

Г. ЛЯХОВ, технолог, Л. БА-
СОВА, муз. вихователька,
Є. БІЗЮКІНА, домогосподар-
ка— мешканці квартир №№ 27,
28 по пров. Покровського, № 3.

Успішно скласти всі екзамени — твій обов'язок!

ДВІ ВІДПОВІДІ

Екзамен з політекономії соціалізму складає високий стрункий юнак. Він розповідає про ленинський кооперативний план, далі переходить до розвитку ленинського плану Й. В. Сталіним. Докладно зупиняється Віктор Горбенко на роботах вождів пролетаріату В. І. Леніна та Й. В. Сталіна, присвячених цій темі. Глибоке знання матеріалу почувається також у висвітленні інших запитань екзаменаційної картки. Віктор вичерпно розповідає про ціну в соціалістичному господарстві, далі говорить про економічну перемогу соціалізму над фашизмом у роки Великої Вітчизняної війни, що є виявом величезної життєздатності й прогресивності радянського соціалістичного ладу.

— Відмінно! — оцінює відповідей екзаменатор В. О. Набока, відкриваючи матрикул студента.

Успіхи в навчанні прийшли не одразу. У 1947 році Віктор Горбенко вступає на І курс геологічного факультету. Після тривалої перерви в навчанні було не легко. Він пам'ятає два «посередньо» на І курсі. «Більше цього не буде», — дав Віктор слово собі й товаришам. Він наполегливо працював над усіма предметами. В матрикулі його за ІІ та ІІІ курси стоять лише відмінні оцінки.

...Перше запитання в екзаменаційній картці студента Ашкіназі — «Важливіші відміни соціалістичної системи народного господарства від капіталістичної системи». Проте, студент не може відповісти на нього. «Організація соціалістичного планування» — друге запитання. Але й ця тема йому незнайома. Студент ІV курсу не зміг розповісти й про соціалістичну промисловість в СРСР! Викладач ставить додаткові запитання, та даремно: студент мовчить...

Це не випадково. Протягом усього року комсомолец Ашкіназі слабо готувався до семінарів з політекономії, не приділяв належної уваги вивченню складної і важливої дисципліни. Нерозумно підготувався Ашкіназі й до екзамену. Проте комсомольська організація своєчасно не звернула уваги на легковажне ставлення студента до основного обов'язку радянського студента. Звідси — ганебне й недостойне комсомольця явище — незадовільна оцінка.

Результати екзамену з політичної економії соціалізму на ІV курсі геологічного факультету залишають бажати кращого. З 26 студентів 2-ї групи один одержав «незадовільно», 10 — «посередньо», 11 — «добре» і лише четверо — «відмінно».

А. ДИМОВА.

З ОСТАННЬОЇ ПОШТИ

Сміливіше критикувати недоліки

«Складемо екзамен в строк на «добре» й «відмінно»! — під такою шапкою вийшов черговий номер стіннівки «Історик». Матеріали газети присвячені ходові екзаменаційної сесії.

В дописі «Перший екзамен» студентка Міхеєва пише про успіхи першокурсників:

«З 1 і 4 січня в коридорах особливе пожвавлення. В ці дні студенти І курсу складали свій перший екзамен з основ археології. 48 студентів з 60 одержали «відмінно» й «добре» з цього предмета. Серед відмінників студенти Баткін, Ветров, Кузнеченко, Тішаєва».

Привертає увагу стаття С. Каневського «У випускників», де висвітлюється хід сесії на V курсі. Дипломники склали два екзамен (спецкурс і основи радянського державного права). Більшість випускників одержали відмінні й добрі оцінки. По-

переду — Сталінські стипендіати Колмогоров, Скляр, почесні відмінники — Кулєвахський, Попов, Курочкін, Голод. Матеріали стіннівки добре оформлені й швидко висвітлюють хід сесії на всіх п'яти курсах.

Проте, слід відзначити, що редколегія «Історика» (відповідальний редактор О. Саксон) мало приділила уваги вміщенню критичних матеріалів і аналізові недоліків роботи. Лише в статті Г. Чернявського «На ІІ курсі» повідомляється про студентку А. Звірюшину, яка не склала заліку з англійської мови.

В перші дні в ході сесії на факультеті виявився ряд організаційних недоліків. Так, не всюди студенти з'являлися на екзамен вчасно, без запізнення, а редколегія не помічає цього, не спрямовує уваги колективу на виправлення недоліків в ході екзаменаційної сесії.

Серйозна перевірка знань

До екзамену з історії журналістики студенти почали готуватися задовго до призначеного строку. Щодня в кабінеті преси можна було побачити тих, хто вивчав необхідний мінімум літератури, у суперечках тут вирішувалися складні питання. Кафедра журналістики (доцент Черняков, зав. кабінетом Чечерський), докладала немало зусиль, щоб студенти могли детально ознайомитися з періодичними, засвоїти всі характерні особливості великого і трудомісткого курсу. Екзамен з'явився для нас одним з центральних в цю сесію. Цілком зрозуміло, який інтерес являли результати складання. З 43 чоловік на «відмінно» склали екзамен 24, на «добре» — 13 і на «посередньо» — 6 студентів.

Аналізуючи наведені цифри, можна сказати, що основна маса студентів курсу показала хороші і глибокі знання предмета, уміння не лише розбиратися у фактах, але й бачити за ними певні суспільні явища, розкривати суть історичного процесу розвитку журналістики. Як свідчать відповіді, студенти приділили велику увагу вивченню прогресивної та революційно-демократичної журналістики. Відмінні відповіді на екзамені дали тт. Холодков, Еськов, Жеребцова, Залюбовська, Шумахер, Іванченко та багато інших.

На цьому загальному фоні хорошої підготовки і складання екзаменів прикримі є окремі недоліки, на яких не можна не зупинитися. Ряд студентів нашого курсу ще досі не зрозуміли необхідності вивчення літературної боротьби, вважаючи достатнім знання голів фактів. Дехто з наших студентів недооцінює значення хронології, забуваючи, що за хронологією міститься жива плоть явищ, що без знання хронології неможливий історичний підхід у поясненні тої чи іншої події. Саме ці недоліки у відповідях і привели до того, що тт. Лойко, Калита, Дубовик та інші одержали посередні оцінки.

Рівень загальної оцінки добре складеного екзамену знижується ще від того, що в перший день складання студенти прийшли на факультет з великим запізненням.

Недоліки в організації та підготовці до екзамену з історії журналістики треба буде врахувати, щоб не повторювати їх на наступних екзаменах.

Н. ВОРОБІВ.

ВІСТІ З ФАКУЛЬТЕТІВ

СТУДЕНТИ ІІ курсу хімічного факультету склали залік з якісного аналізу. Глибокі знання, хороші навички практичної роботи показали студенти Олійник, Сірохіна, Вишимирська, Позументірова. Студентки Гончарова й Водолажська добре відповідали на запитання відносно якісного розкриття окремих катіонів і аніонів, грамотно писали рівняння реакцій. З їх відповідей видно, що вони доб-

ре розуміють як хімізм процесів, так і деталі їх практичного виконання.

Слід відзначити, що студенти Базилевич, Рудічева, Водяницька, Давидян, Котлова під час заліку виявили недостатні знання основ органічної хімії.

На фото: студентки Лідія Водолажська (ліворуч) та Євгенія Гончарова складають залік з якісного аналізу доценту Л. П. Адамовичу.

Фото В. ВАСИЛЕНКА.

На фізико-математичному факультеті

ВИЩА АЛГЕБРА — один з складних екзаменів для молодих студентів фізико-математичного факультету. Проте, першокурсники наполегливо вивчали цей предмет протягом року і серйозно підготувалися до екзаменів.

Сталі знання показали студенти групи «Б» Андрущенко, Ващенко, Журавська, Полікарпова, Столяр, Шимко, Маклак. Результат екзаменів — 7 «відмінно», 11 «добре», 5 «посередньо».

На економічному факультеті

НА ІV КУРСІ економічного факультету першим відбувся екзамен з історії економічних учень.

Екзамен пройшов організовано. Студенти, розбиті на п'ятірки, приходили акуратно в свій час.

Перед екзаменом були проведені дві консультації, де доцент Бейліс роз'яснив неясні питання, що виникли у студентів. Результати складання хороші. Особливо добре відповідали Г. Полієнко, Л. Осинівський, А. Фомін та багато інших.

Студентська наукова конференція

«30 років плану ГОЕЛРО» — тема студентської наукової конференції економічного відділення СНТ, що відбулася в грудні. З доповіддю «В. І. Ленін та Й. В. Сталін про значення електрифікації нашої країни» виступила студентка К. Лугова. Про перетворення в життя геніального ленинського плану ГОЕЛРО прочитав доповідь О. Зак. Величчям спорудам сталінської епохи присвятила свою доповідь студентка

Г. Зимогляд. В заключному слові керівник конференції кандидат економічних наук О. М. Васильєв сказав, що план ГОЕЛРО був планом створення матеріально-технічної бази соціалізму. Грандіозні сталінські будови знаменують новий етап у боротьбі за здійснення ленинсько-сталінської програми будівництва комунізму.

Конференція пройшла на високому ідейно-теоретичному рівні.

Успіх був невинуватим

Чудовий зимовий ранок. З репродуктора лине мелодія вальсу Чайковського. Вкриті пухнастим снігом ніжні зелені ялинки стоять, мов зачаровані чудовою музикою.

Дівчата минають сад імені Шевченка й виходять на майдан Дзержинського. Під ногами тихо хрустять сніжок.

— Ти знаєш, Ліля, я майже зовсім не хвилююся, — звертається до подруги Ала Рогольова. — Хочеться тільки, щоб вся група добре склала екзамен.

— Все буде гаразд, — заспокоює подругу Ліля Фінкель.

Останній колоквиум з нової історії на ІІІ курсі історичного факультету показав, що юнаки й дівчата добре засвоїли матеріал. Більшість з них, крім підручника, читали багато допоміжної літератури. Сьогоднішній екзамен повинен підвести підсумки наполегливої роботи протягом року.

Біля корпусу історичного факультету студентки зустрічають товаришів.

Рівно о 9 годині починається екзамен. Один за одним відповідають студенти. Нарешті, черга Алі Рогольової. Вона вичерпно висвітлює робітничий рух в Англії в період промислового перевороту, дає характеристику аграрної політики якобінців. Перейшовши до другого питання — про чартистський рух, Ала наводить дану В. І. Леніним характеристику цього руху.

— А чи не пригадуєте, що говорив товариш Сталін про чартистський рух? — запитує екзаменатор доцент Альпер.

Хвилину подумавши, Ала цитує бесіду Й. В. Сталіна з Уелсом. Лаконічні і впевнені її відповіді на додаткові запитання.

В коридорі на Алу чекають друзі. «Відмінно!» — роблять безпомилковий висновок дівчата, дивлячись на радісне обличчя комсорга.

Добре відповідала на всі запитання екзаменаційної картки і Ліля. Вона докладно охарактеризувала декларацію прав людини й громадянина, яка лягла в основу конституції 1791 року у Франції.

— Проте, конституція 1791 року, проголосивши буржуазні сво-

боди, дуже мало дала народові, — говорить студентка.

Ала радісно зустрічає Лілю, — подруги разом наполегливо готувалися до екзамену, обидві одержали «відмінно».

Екзамен продовжується. Доцент Альпер з великим задоволенням ставить до матрикул студентів високі оцінки.

В заліковій книжці комуніста Олександра Кучера лише відмінні оцінки. Зараз, розповідаючи про передумови промислового перевороту в Англії, він докладно зупиняється на 24 главі «Капіталу», де Маркс дає аналіз процесу первісного нагромадження. Вичерпну відповідь дає т. Кучер і на запитання про значення роботи Ф. Енгельса «Становище робітничого класу в Англії». Викладач ставить до матрикула Кучера чергове «відмінно».

Відмінні оцінки одержали також студенти Щербаненко, Білоцерковська, Пупліна, Петрик та інші. Група серйозно підготувалася до екзамену з нової історії. 16 чоловік склали екзамен на «відмінно», 11 на «добре».

Ф. МАРКУШЕВИЧ.

БУДОВАМ КОМУНІЗМУ!

Рішення радянського уряду про будівництво грандіозних споруд комунізму прийняті з ініціативи товариша Сталіна, зустріли палку підтримку усіх трудящих. Таких грандіозних масштабів, темпів і високого технічного оснащення ще не знала історія. Колектив Харківського університету активно включився у будівництво Каховської гідроелектростанції, Південно-Українського й Північно-Кримського каналів. Створена міжфакультетська комісія для координації діяльності окремих факультетів, розроблено конкретний план науково-дослідницьких робіт.

Окремі питання загального плану можуть

успішно розробляти студенти-гуртківці. Студентські наукові гуртки повинні тримати зв'язок з кафедрами, що виконують тематику для будов. Більшість робіт випадає студентам-гуртківцям геологічного, географічного й біологічного факультетів влітку 1951 року, під час практики. Вже зараз необхідно опрацювати літературу з даних питань, добре підготувати себе теоретично, щоб не гаючись, можна було приступити до виконання практичних завдань.

Студентське наукове товариство університету разом з вченими повинно зробити свій внесок в справу будівництва споруд комунізму.

Студенти виявляють резерви виробництва

Колектив економічного факультету встановив тісний зв'язок з Харківським турбогенераторним заводом ім. С. М. Кірова, що виготовляє потужні турбіни для грандіозних гідроелектростанцій. Кафедра економіки разом з науковим гуртком подає значну допомогу у виявленні внутрізаводських резервів росту виробництва і продуктивності праці.

В гуртку радянської економіки обговорювались доповіді: «Великі будови комунізму», «Досвід запровадження передових прийомів і методів стахановської праці», «Методи виявлення внутрізаводських резервів підприємства», «Передові методи прогресивного нормування праці», «Передовий досвід розробки стахановського техпромфінплану підприємства». Безпосередньо на заводі інженери заводоуправління та цехові командири детально ознайомили студентів з виробничим процесом, ділянками виробництва і робочими місцями.

Після такої попередньої роботи студенти III і V курсів під керівництвом викладачів та інженерів у грудні провели в цехах масові фотохронометражні спостереження за використанням устаткування і робочої сили як у денних, так і в нічних змінах, одночасно виявляючи причини простоїв, перерв і непродуктивної праці. Було сфотографовано використання робочого дня близько 500 робітників провідних професій та майстрів виробничих ділянок. Одержані матеріали були піддані обробці і ретельному аналізу, на основі цього розроблено конкретні організаційно-технічні заходи по кожному робочому місцю, цеху і заводу в цілому. Ці заходи забезпечують в

середньому ущільнення робочого дня на 20 процентів, поліпшення використання устаткування і підвищення продуктивності праці робітників, а отже, й збільшення випуску продукції на 25–30 процентів.

Працівники заводу висловили подяку студентам і викладачам за проведену роботу. На факультеті намічено заходи для дальшого зміцнення співробітництва з виробництвом і участі в цій роботі студентів.

Студенти-дипломники, які достроково виконали учбовий план, взяли на себе зобов'язання взяти участь у експедиціях УкрГідепу з метою економічного дослідження районів грандіозного будівництва Каховської гідроелектростанції, Південно-Українського та Північно-Кримського каналів. Студенти III і IV курсів проведуть на турбінному заводі громадські огляди використання робочого часу, допоможуть запровадженню на заводі самофотографій робочого дня.

Трьохкурсники зобов'язалися до липня 1951 р. розробити на заводі по 20–25 прогресивних технічно обґрунтованих трудових норм на різноманітні операції з широким застосуванням методу інженера Ковальова і хронометричних спостережень, з наступною розробкою заходів для оволодіння цих норм робітниками.

Виконуючи поточну навчальну роботу, студенти подають допомогу підприємству і цим вносять свій скромний внесок у справу великих будов комунізму.

М. АДАМЕНКО, старший викладач.
Д. РОШАЛЬ, інженер заводу.

Візьмемо участь у дослідницькій роботі

Наукові працівники географічного факультету приступили до розроблення дослідницьких тем, пов'язаних з будівництвом Каховського гідровузла. До цієї роботи залучаються члени СНТ та студенти старших курсів. Запроєктовано з складу вчених і студентів факультету організувати дві експедиції до району Каховської ГЕС і на трасу Південно-Українського каналу. Мета експедиції — вивчити геоморфологію,

клімат, гідрографію та інші фізико-географічні фактори, що діють у цьому районі, а також вивчити господарство району. Результати робіт експедиції будуть передані до відповідних проєктних і розвідувальних організацій. Серед інших питань буде вивчатися, зокрема, походження «подів», що займають іноді по кілька десятків кілометрів і можуть бути використані при будівництві каналів.

На факультеті провадиться підготовка до студентської наукової конференції з участю професорсько-викладацького складу, присвяченої сталінським будовам комунізму. Ця конференція допоможе добре підготуватись до літніх робіт і залучить велику кількість студентів до науково-дослідницької роботи.

В. ДУГІНОВ.

Зою Прикладовську — студентку V курсу класичного відділу філологічного факультету — знають в університеті як відмінницю навчання і першорядну спортсменку-гімнастку. Зараз у Зои остання екзаменаційна сесія. Успішно складаючи екзамени, вона працює над дипломною темою — «Антична байка». На фото: З. Прикладовська за роботою.

Фото В. ВАСИЛЕНКА

ЦІННА ІНІЦІАТИВА

Вперше в історії нашого університету відбулася студентська конференція хімічного факультету, присвячена ролі вчених ХДУ в розвитку хімічної науки. Святоково прибрану велику аудиторію заповнили викладачі, наукові працівники й студенти всіх п'яти курсів. Під дружні оплески присутніх до президії були обрані кращі люди факультету — професор, заслужений діяч науки Е. С. Хотінський, професор Л. М. Андреасов, професор М. А. Ізмайлов, доценти тт. Красовицький, Комар, Сімакова та інші.

Відкриваючи конференцію, професор Е. С. Хотінський сказав, що наука взагалі, а особливо хімія досягли широкого розвитку в нашій країні. Великий вклад у справу розвитку вітчизняної хімічної науки зробили вчені Харківського університету, одного з старіших університетів країни.

Студенти IV курсу Ромоданова та Михайлов у своїх доповідях висвітлили життєвий шлях і наукову діяльність видатного вченого Росії, колишнього професора Харківського університету М. М. Бекетова. М. М. Бекетов — один з основоположників фізичної хімії. Курс фізичної хімії вперше в Росії і Європі був прочитаний в нашому університеті в 1865 році.

Про життєвий шлях і наукову діяльність учнів і послідовників Бекетова професорів Мухіна, Осипова, Тимофієва розповіли члени гуртка фізичної хімії Кириченко, Волкова, Казарновська. З спогадами про проф. Тимофієва виступив доцент Комар.

В доповіді про життя й наукову діяльність колишнього професора нашого університету Телето-

ва студентка IV курсу Львіна-Ридаль відзначила його величезні заслуги в розвитку колоїдної хімії. Кафедра колоїдної хімії вперше на Україні була заснована в нашому університеті.

Особливо цікавими й актуальними були доповіді з органічної хімії студентів тт. Рохленко й Росіна. Вони познайомили присутніх з працями професора Кіпріянова в галузі альфа-оксидів. Т. Калініченко висвітлила питання про наукові дослідження в галузі сенсibilізаторів одного з видатних радянських вчених, лауреата Сталінської премії, члена-кореспондента Академії Наук УРСР професора Кіпріянова, праці якого мають світове значення. Студентки Шаніна й Козловська прочитали змістовні доповіді про роботи видатного вченого ХДУ Ю. О. Габеля в галузі фізіологічно-активних речовин: Ю. О. Габель зробив великий внесок в справу вивчення антибіотиків, властивостей пеніцилінової кислоти й пеніциліну.

Конференція пройшла з великим успіхом.

А. ОГІЄНКО.

ВИРІШУЄМО ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ

Більшість наукових гуртків хімічного факультету встановили тісний зв'язок з підприємствами міста.

Члени гуртка фізичної хімії Романова і Титаренко досліджують властивості вольфрамового електроду, який, зокрема, може бути використаний на будівництві Каховської ГЕС для визначення кислотності в ґрунтових водах і в середовищах з великим опором, наприклад, ґрунтах. Студент Куделя працює над знайденням стандартного елемента порівняння типу елемента Вестона з в'язким середовищем. Такий стандартний елемент буде дуже зручним для різноманітних визначень у польових умовах.

Виконуючи доручення заводу хімічних реактивів, студенти Кириченко й Титов вивчають поведінку скляного електроду (що служить для визначення концентрації водневих йонів) в окисно-відновних середовищах.

Студентка Барська працює над питанням контролю якості контактів за дорученням ХЕМЗу. Студент Бондар за замовленням Шахтобуду вивчає електроіскрове зміцнення деяких інструментів.

Зв'язок з підприємствами підтримує і гурток колоїдної хімії. Студент Хавес вивчає порівняльну характеристику рафінуєвих здібностей харківських глин, студентка Львіна-Ридаль досліджує адсорбцію красителів та парів бензолу різними породами глин. Мета цих робіт — заміна привізних глини місцевими.

К. ІВАНОВА,
голова ради хімічного відділення СНТ.

Під керівництвом кафедри

Студентський гурток при кафедрі зоології хребетних тварин провадить значну науково-дослідницьку роботу. В 1949 році студенти Л. Букаченко і В. Хаскін брали участь у виконанні доручення Українського науково-дослідницького інституту лісного господарства, — розробці системи заходів у боротьбі з мишевидними гризунами в лісозосадниках і полежахисних смугах.

Зимою гуртківці прослухали спецкурс методики польових зоологічних досліджень, познайомилися по колекціях з фауною птахів та ссавців степної України, практикувалися у препаруванні птахів та ссавців. А влітку 1950 року Букаченко, Глотов, Долгіна, Наглов, Шевченко, Хаскін, Яковенко взяли участь в науковій експедиції кафедри по вивченню фауни молодих полежахисних смуг лівобережної України.

Експедиція, до складу якої входили також ен-

томологи та ботаніки, зробила великий об'їзд по території Полтавської, Запорізької, Херсонської та Сталінської областей, покривши відстань близько 2000 кілометрів. Завданням експедиції було дослідження стану формування полежахисних смуг, насаджених протягом останніх 20 ро-

ків, і встановлення залежності формування від географічного положення та від наявності сусідніх природних джерел заселення. Кожний студент мав самостійне дослідницьке завдання, яке й виконував під безпосереднім наглядом завідувачого кафедрою. Тепер студенти — учас-

ники експедиції закінчують обробку матеріалів, пишуть на основі зібраних матеріалів курсові роботи. 24–28 листопада троє гуртківців побували на другій Всесоюзній екологічній конференції в Києві.

У новому році кафедра зоологів хребетних разом з кафедрами ентомології та систематики вищих рослин знову проведе експедиційні та стаціонарні дослідження в районі системи Південно-Українського каналу з питань формування фауни під впливом травопільної системи на зрошуваних землях. Ці дослідження мають на меті обґрунтування системи заходів у боротьбі з шкідниками.

Професор
І. ВОЛЧАНЕЦЬКИЙ,
зав. кафедрою хребетних тварин.

На фото: засідання гуртка зоології хребетних. В центрі — керівник проф. І. Волчанецький.

Фото В. ВАСИЛЕНКА

Зобов'язання треба підкріпити ділом

Напередодні нового року університет — перший серед вузів міста — відкрив лижний сезон. У міжфакультетських змаганнях взяли участь 46 спортсменів. Кращих результатів домоглися Тетерін, Ходирев, Шешина, Стародубцева (геологічний факультет), Желудков, Баранова (історичний факультет). Командну першість завоювали геологи. На відкритті лижного сезону вузів перемогла наша жіноча команда, чоловіча команда зайняла третє місце.

Але, не дивлячись на перші успіхи, становище з лижним спортом в університеті не можна вважати задовільним. Лижна секція забезпечена зараз всім необхідним: лижами, костюмами, взуттям, є база, секцією керує висококваліфікований тренер. Бракує головного — масовості лижного спорту. Особливо знизилось відвідування секції під час екзаменаційної сесії. Дехто вважає, що під час екзаменів спортом займатись не потрібно і навіть неможливо. Такий погляд зовсім невірний. Спорт допомагає у правильній організації занять та відпочинку під час екзаменів. Доказом тому може бути практика студентів Романової, Тейлової та інших, які успішно складають екзамени й під час екзаменаційної сесії регулярно займаються спортом.

Зараз тренування лижної секції відвідують у кращому разі 5—6 студентів. Цифра досить показова. Вона свідчить про те, що громадські організації факультетів мало цікавляться цим важливим видом спорту.

У грудні комітет ЛКСМУ університету разом з фізкультурним активом звернувся до всіх вузів України з закликом провести зимовий спортивний сезон на високому рівні. Спортсмени-комсомольці взяли на себе зобов'язання охопити лижним спортом 3000 студентів, конькобежним — 600. 1000 студентів повинні скласти зимові нормативи «ГПО» I ступеня, 60 студентів — нормативи II ступеня. Спортсмени університету вирішили підготувати з складу студентів не менше 20 першорозрядників, 60 — другорозрядників і понад 300 третьорозрядників й викликати на соцзмагання спортсменів Львівського державного університету ім. І. Франка.

Цікаво знати, в який спосіб комітет комсомолу й рада ДСТ «Наука» збираються виконати своє зобов'язання — адже для цього спортсмени повинні систематично й наполегливо тренуватись.

Б. ХАВЕС,

голова бюро лижної секції.

Бесіди альпініста

Ельбрус користується великою популярністю серед радянських альпіністів. Щороку на його вершині піднімаються сотні сміливих спортсменів. Учасником одного з таких сходжень влітку 1950 року був студент Л. Коварський. Недавно на комсомольсько-молодіжній годині IV курсу економічного факультету він розповів товаришам про сходження на східну вершину Ельбрусу.

Група з 20 альпіністів вийшла 1-го серпня з альпіністського табору, який знаходився в міжгір'ї Ади-Су. За перший день вони піднялися до вічних снігів, пройшовши зону лісів, альпійських луків і змінивши майки на теплі світери і штормові костюми. Наступного дня підійшли до високогірного готелю «Притулок одинадцяти», який знаходиться на висоті 4200 метрів.

Сходження почалося о першій годині вночі. Погода була тиха й безвітряна, з невеличким морозом. Попереду, на фоні чорного неба, майоріли силуети двох гігантських куполів Ельбрусу. На світанку побачили незабутню й величну картину: тінь вершини Ельбрусу, відображену на небі. На висоті понад 5000 метрів деякі товариші відчували ознаки гірської хвороби — давалися взнаки велика висота. Але, не дивлячись на це, спортсмени просуваються вгору. Підбадьорували ослаблених словом, жартом, а коли було необхідно — ділом. Повільно, з великими труднощами давався кожний метр висоти. Але ні в кого не було навіть думки, щоб відступити, повернутися до теплої купе «Притулку одинадцяти». Тільки вперед і вгору! На вершині!

Близько 12-ої години почувся вигук тих, що йшли поперед: «Ура!». Вони побачили бюст товариша Сталіна, встановлений радянськими альпіністами на вершині. Отже, висота 5595 метрів була досягнута. Вийнявши з туру записку попередників і поклавши свою, група після короткого відпочинку почала спускатися вниз.

Всі товариші, — закінчив т. Коварський, — які побували в альпіністському таборі і брали участь у сходженні на Ельбрус, добре провели свої літні канікули — фізично зміцніли і одержали багато незабутніх вражень.

Виступ супроводжувався демонстрацією фотознімків через проекційний апарат. Лекція викликала великий інтерес присутніх до альпіністського спорту. Л. Коварський виступив і на інших курсах.

Зараз на факультеті проходить запис до альпіністської секції.

Г. МНУШКІН.

На фото: момент сходження.

В. ШАХБАЗОВ

П'ЯТЬ МІСЯЦІВ

У РОЗШУКАХ ЗА ДИКИМ ШОВКОПРЯДОМ

3. Дослідження узбережжя і повернення до Лунзи

Дуже радісно мандрівникові після довгих переходів кам'янистими стежками і тайгою, без будь-яких шляхів, нарешті, за останнім перевалом побачити сріблясту смужку океану. Пам'ятаю, ми довго відпочивали під свіжим вітерцем на скелястому гребні перевалу, милуючись простором, що відкривався. Наша подорож на південь Примор'я підходила до кінця. Позаду залишилася місцевість з випаленими сонцем дубовими лісами й бухта Находка. Від Находки до бухти Чен-Чесова ми пропливли на катері й ось уже третій день, розсікаючи лісний масив, пробиралися звітні пішки до Судзунського заповідника і знову до побережжя.

Місце, придатне для збирання шовкопряда, в обстежених районах не виявилось. В Сучанському районі, де в 1948 році мені вдалося знайти кокон шовкопряда зник, очевидно, у зв'язку з масовим розмноженням дубової молі. У Соколовському районі знайдено було лише один кокон, а ще ближче до побережжя жодних ознак шовкопряда не вдалося виявити.

Перехід від перевалу до побережжя, яке здавалося таким недалеким, займав цілий день. Береги океану в цьому районі залишалися незабутньо враження. Трохи даліше від берега, куди не добирається штормова хвиля, густим природним квітником розрослися сині дзвоники, лілові ірис, великі білі й червоні троянди, а ще далі схили сопки вкривають паркові гаї монгольського дуба, в яких ми й почали розшуки шовкопряда.

Морські вітри й густі тумани наклали помітний відбиток на ці ліси. Минулого року під час роботи в Примор'ї я спостерігав, що мікроклімат узбережжя несприятливо впливає на розповсюдження усурійського шовкопряда. Це підтвердилось і в Судзунському заповіднику. Хоч які хороші не були тут молоді дубняки, в них не вдалося виявити жодного кокона. Враховувати ставлення шовкопряда до підвищеної вологості й туманів буде важливим для нас в дальшому при його розведенні в європейській частині Союзу.

Результати розшуків на півдні показали, що до початку вильоту метеликів нам треба поспішати назад до Лунзи. На попутному катері ми залишили заповідник. Катер ішов повільно вздовж пустинних берегів. Поки не стемніло, ми милувалися примхливими скелями. В їхніх обрисах нам бачилися до фігури велетнів, то морські чудовиська, що виходили на берег.

В Лунзі на нас чекало багато несподіваностей. Повінь, викликана дощами, пошкодила базу експедиції. Навіть частина нашого обладнання була знесена водою. Дощі затримали нас в дорозі. Коли ж ми дісталися до Лунзи, знову яскраво світило сонце і на очах спадала вода.

Ми привели в порядок майно, яке уціліло, і, коли стало трохи

підсихати, знову вийшли до тайги. День був яскравий, сонячний. Ми переходили бродом велику кількість річок і часто навіть не пізнавали знайомих місць. На сухих тайгових схилах сопки тепер виривали нові джерела й прозорі струмки, пробиваючи дорогу крізь спутану хащу, весело бігли вниз до ріки.

В дубняках ми зустріли пустий кокон усурійського шовкопряда. Це означало, що вихід метеликів розпочався. Наші юні помічники — школярі ближніх сіл разом з нами терпеливо взялися за розшуки. Але перший метелик був знайдений лише наступного дня. Це була вогнено-жовта самка, яка досягала 15 см у розмірах крил. Вона сиділа нерухомо, розпластала крила на молодому дубку, нагадуючи великий пожовклий лист. Коли ми злегка погойдали дерево, метелик, майже не змішуючи положення крил, мов мертвий лист, спланував вниз на високі папороті. Метелик всіх дуже обрадував, але це була єдина знахідка за весь день розшуків.

Льот метеликів продовжувався 14 днів. З ранку до вечора ми проводили свій час в тайзі, а коли наставала темрява, починали відлов метеликів на світло за допомогою фар з акумулятором. Метелики-самці раніше виходять з коконів, і спочатку вони траплялися частіше. Потім стали зустрічатися самиці, а ще пізніше протягом цілого дня розшуків вдавалося знайти в тайзі лише одного, двох метеликів, що вже відклали яєчка й поламали крила. Льот закінчився.

Кожну знайдену самицю ми поміщали до пергаментного пакету, на стінки якого метелик відкладав від 150 до 200 великих буроватих яєчок. Метелики, що були відловлені в тайзі, а також ті, що вийшли з коконів, які зберігалися у нас, відклали кілька тисяч яєчок. Цим яєчкам тепер не суджено було зимувати в тайзі, під високим снігом, на дубових ліствах, що опали: майбутньою весною вони дадуть нові покоління шовкопряда за багато тисяч кілометрів звідси.

Отже, збирання дубового шовкопряда було закінчено. Тепер деякий час ми повинні були чекати на визрівання паростків та сіянців морозостійкої усурійської шовковиці, щоб вони стали придатними для заготівлі черенків і для транспортування на захід. Тим часом ми зайнялися обробкою зібраного матеріалу і складанням звіту, а я, крім того, використовуючи навики, прищеплені випускникам кафедри екології професором М. І. Калабуховим, експериментами перевіряти і доповнювати польові спостереження, займався дослідом по вивченню дихання яєчок шовкопряда. Досліди провадилися за допомогою спеціальних польових мікрореспірометрів і допомогли розібратися у деяких цікавих особливостях розвитку яєчок. Відкладені серед літа, ці яєчка протягом трьох теплих місяців при сприятливих умовах все ще не завершують

свого розвитку. Мов озима пшениця, вони потребують зимівлі й холоду. Але до якої стадії доходить літній розвиток? Коли починається гальмування — діапауза? Як її прихід проявляється в інтенсивності процесів обміну речовини? На деякі з цих запитань удалося відповісти вже в Примор'ї на основі вивчення дихання грені.

Останнім етапом нашої роботи в Примор'ї була поїздка до Хасанського району.

4. Дикий тутовий шовкопряд

Хасанський район. Ми приїхали сюди на розшуки дикого тутового шовкопряда.

У 1929 році радянськими біологами в цих місцях вперше була знайдена ця рідкісна комаха. Пізніше кілька разів її шукали знову, але не знайшли. Для науки і для практичного шовківництва дикий тутовий шовкопряд цікавий у багатьох відношеннях. Деякі дослідники вважають його предком всіх нині існуючих порід культурного тутового шовкопряда, інші вважають, що це лише родич справжнього предка, треті — що це колишній культурний шовкопряд, який став диким. Відомо, що Theophila mandarina, як зветься цей шовкопряд, може бути схрещений з тутовим шовкопрядом і дає плодотвірні гібриди. Як дика комаха, цей вид має високу життєстійкість і дає, хоч і невеликі, але компактні кокони. Ці особливості здавна привертати увагу вчених, але з Приморського краю не удавалось одержати живого матеріалу. Через відсутність відомостей про існування шовкопряда в Примор'ї за останні 20 років, до завдання нашої експедиції не було введено збирання дикого тутового шовкопряда, але нам було запропоновано в Міністерстві все ж спробувати відшукати його.

І ось ми обшарюємо вздовж течії річки Янхиче куші і деревця дикої шовковиці по берегах, що поросли високим полином й переплутані дикою соєю, яка в'ється. Ми обшарюємо кожний згорнутий листок і терпеливо переходимо від деревця до деревця. Раптом пальці почувають щось тверде. Лист розгорнутий, і в ньому — невеликий шовковистий кокон кремового кольору. Не може бути сумніву, що це кокон Theophila mandarina.

Озброєні успіхом, ми з потребою енергії продовжуємо розшуки, і не даремно. Кокони трапляються знову і знову. Можна уявити нашу радість — ми зібрали 150 коконів дикого тутового шовкопряда! Всі вони з живими лялечками. Залишається лише одержати з них метеликів, які відкладуть грені. Це, безумовно, був успіх. Тепер можна було подумати і про повернення до Москви. П'ять місяців ми провели в розшуках за дикими шовкопрядами. Завдання Міністерства сільського господарства СРСР було виконано. Дикий тутовий шовкопряд — це вже наша продукція понад план.

Номер підготовлено за участю змінної редакції в складі Н. ВОРОБІЙОВА, Н. КУЛИК, А. ГУЛЯНСЬКОГО.

В. о. відповід. редактора В. БУДНІКОВ.